

אור התורה- שבת הגדול תשפ"א
הרב צבי סבלפסקי

בענין ברכה בשעת בדיקת חמץ

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ז עמוד א
אמר רב יהודה: הבודק צריך שיברך.

2. רא"ש מסכת פסחים פרק א סימן י
אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיברך. דלא תימא אינה כל כך מצוה כיון דאינה אלא לבער את החמץ מן הבית. ומה שאין מברכין על ביעור בשעה חמישית בשעה שהוא מוציא החמץ מן הבית והוא מצוה מן התורה כדכתיב ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם ודרשינן לעיל דביום הראשון היינו ב"ד. אומר אני דהוצאת חמץ מן הבית קודם זמן איסוריה לא נפיק מתשביתו דהא אמר רבי עקיבא לעיל (דף ה ב) תשביתו היינו שריפה. ולא צותה תורה לשורפו אלא אחר שכבר נאסר. מידי דהוה אנותר. (לקמן דף כז ב) אבל בעוד שהוא מותר באכילה לא ישרפנו ומה שמוציאין אותו מן הבית היינו שלא יעבור עליו בבל יראה ואין מפורש בו מצות עשה מן התורה שיהא מצוה לברך עליו. ומן הראוי שיברך קודם בדיקה על בדיקת חמץ ותקנו לומר על ביעור חמץ לפי שלאחר הבדיקה מיד הוא מבטל והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע לו ומצניע את הידוע לו ואוכל ממנו עד שעה חמישית ואז מבערו מן הבית ועל עסק זה נגררה הברכה של בדיקה שהיא תחלת הביעור ונגמר בשעה חמישית.

3. הר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ג עמוד ב
הבודק צריך שיברך. ואם תאמר פשיטא ולמה לא יברך כשם שהוא מברך על המצות כולן י"ל דהא קמ"ל דאע"ג דביעור חמץ עיקר המצוה אפילו הכי משעה שהוא מתחיל בה דהיינו בשעת בדיקה מברך עליה ומיהו אין מברכין לבדוק אלא לבער שעיקר כונת הבדיקה הוא הביעור:

4. הרמ"א אורח חיים הלכות פסח סימן תלב סעיף ב
הגה: ונוהגים להניח פתיתי חמץ במקום שימצאם הבודק, כדי שלא יהא ברכתו לבטלה, (מהר"י ברי"ן). ומיהו אם לא נתן לא עכב, דדעת כל אדם עם הברכה לבער אם נמצא. (כל בו).

5. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ו עמוד א
ואמר רב יהודה אמר רב: המפרש והיוצא בשיירא, קודם שלשים יום - אין זקוק לבער, תוך שלשים יום - זקוק לבער.

אלא אמר רבא: הא דאמרת קודם שלשים יום אין זקוק לבער - לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור, אבל דעתו לחזור - אפילו מראש השנה זקוק לבער.

6. חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף ו עמוד א
ודעת הרא"ה ז"ל דכל שזקוק לבער מברך על הביעור, ונראין הדברים תוך ל' יום דוקא.

7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תלו סעיף א
המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא, ואינו מניח בביתו מי שיבדוק תוך שלשים יום, זקוק לבדוק. (ד) ולא יברך אז על ביעור חמץ (כל בו).

משנה ברורה סימן תלו
(ז) ולא יברך אז וכו' - דכשבודק בליל י"ד תקנו לברך על ביעור חמץ לפי שמה שהוא מוצא בבדיקתו הוא מצניעו כדי לבערו למחר נמצא דהבדיקה הוא התחלת הביעור משא"כ כאן שלא יבערו מן העולם וישתמש בו כשאר הימים אלא שהוא מפנהו מבית זה:

8. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לו עמוד א
אביי ורבא דאמרי תרוייהו: לא סח - מברך אחת, סח - מברך שתיים. תנא: סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו, וחוזר עליה מערכי המלחמה.

9. רא"ש מסכת פסחים פרק א סימן י
וי"א שאין לבודק לדבר עד שיגמרו הבדיקה ויש מוסיפין עוד יותר ואומרים שאם סח בדברים דעלמא שלא מעין הבדיקה שצריך לחזור (ולבדוק) ולברך וכל זה אין נראה לי אלא שיש ליזהר שלא יסיח בין ברכה לתחלת הבדיקה ואחר שהתחיל לא הויא שיחה הפסק מידי דהוה אישיבת סוכה וכאדם המדבר בתוך סעודתו דלא הויא שיחה הפסק להצריך לחזור ולברך על הסוכה וברכת המוציא דלא מצינו דשיחה הוי הפסק אלא בין תפילין לתפילין משום דברכה ראשונה קיימא נמי אהנחת תפילין של ראש ואם סח צריך לברך פעם אחרת להניח תפילין לפר"ת ולרש"י נמי כיון דתרי מצות נינהו ולא מעכבי אהדדי ואם לא סח אין צריך לברך על מצות תפילין א"כ הוי היסח הדעת. ומיהו לכתחלה טוב ליזהר שלא יעסוק בשיחה בטילה עד שיגמור כל הבדיקה כולה כדי שישים אל לבו לבדוק בחדרים ובעליות ובכל מקום שמכניסין בו חמץ.

10. הגהות מיימוניות הלכות ברכות פרק יא אות ב
וכן בבדיקת חמץ נמצא בשערי רב שמואל בן חפני הכהן שיש לברך שהחיינו ואין אנו נוהגין כך ע"כ:

11. חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף ז עמוד א
מאי מברך וכו'. ומאי דלא אקבעו זמן, יש מפרשים משום דלא קביע ליה זמן שהרי המפרש והיוצא בשיירא בודק מקודם לכן ומי שלא בדיק ב"ד בודק בתוך המועד או לאחר המועד, והרי"ט ז"ל כתב דאין טעם זה מחזור וכתב בשם הרא"ה ז"ל לפי שביעור חמץ הוא [ענין ה]אסור והמותר לו ואיסור ממונו ואינו ענין של הנאה לא תיקנו זמן כי לא מצינו זמן אלא על דבר של הנאה, וכתב הוא ז"ל ויש מקומות שנהגו לאומרו ואעפ"כ אין לבטל מנהגו, והרא"ש ז"ל כתב הא דלא מברכינן עליה שהחיינו אע"ג דבאה מזמן לזמן נראה לי כיון דמצוה זו אינה אלא לצורך הרגל לתקן הבית ולבער החמץ מתוכו לצורך המועד שמכנין לה אזמן דרגל, מידי דהוי אעושה סוכה ולולב לעצמו (סוכה מ"ו א) דמן הדין היה לברך בעשייתן שהחיינו אלא דסמכינן להו אזמן דרגל, עכ"ל.